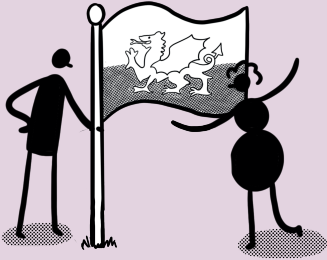

Dyfodol Cymru: beth yw'r opsiynau?

DIOGELU DATGANOLI

BETH SYDD EI ANGEN YN SYTH:

Gwella'r ffordd mae'r setliad yn gweithio drwy ddiogelu pwerau'r Senedd, rhoi'r berthynas rhwng y Llywodraeth ddatganoledig a Llywodraeth y DU ar sylfaen gryfach, a rhoi pwerau newydd i'r Senedd, yn unol â Senedd yr Alban.

Deddf newydd i rwystro Senedd San Steffan rhag pasio deddfau ar faterion datganoledig heb gytundeb y Senedd

Deddf newydd i gryfhau'r berthynas rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru ar sail partneriaeth gyfartal a chydweithredu

Rhagor o hyblygrwydd i Lywodraeth Cymru gael gwerth am arian wrth reoli ei chyllid

Datganoli pwerau newydd i'r Senedd – cyfiawnder, plismona a seilwaith rheilffyrdd

ATGYFNERTHU DATGANOLI

Cryfhau'r setliad ymhellach, gyda chynrychiolaeth ffurfiol o Gymru yn San Steffan.

Ail Siambr fyddai'n cynrychioli'r gwledydd datganoledig yn ffurfiol yn San Steffan

Adolygiad cynhwysfawr o gyllid cenedlaethol a rhanbarthol, ar sail anghenion pob rhan o'r DU

Proses newydd i ddiweddarau pwerau'r Senedd a chael gwared ar gyfyngiadau di-angen

DU FFEDERAL

Byddai'r DU yn dod yn wladwriaeth ffederal, gyda phŵer yn cael ei rannu'n ffurfiol rhwng Llywodraeth y DU a llywodraethau'r gwledydd a'r rhanbarthau.

Cyfansoddiad ysgrifenedig i ddiffinio sut byddai'r pwerau'n cael eu dosbarthu ar bob lefel o lywodraeth

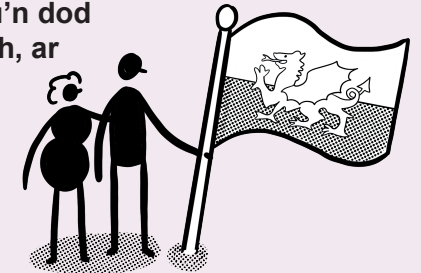
Byddai gan Loegr (neu ranbarthau Lloegr) ei llywodraeth a'i senedd ei hun

Cynrychiolaeth ffurfiol o'r gwledydd (a'r rhanbarthau) ar lefel y DU, er enghraifft mewn ail siambr ddiwygiedig

Strwythurau ffurfiol ar gyfer cydweithredu a datrys anghytundebau rhwng Llywodraeth y DU a'r gwledydd a'r rhanbarthau

CYMRU ANNIBYNNOL

Byddai Cymru'n dod yn wladwriaeth, ar wahân i'r DU.

Byddai'r Senedd a Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am bob agwedd ar lywodraeth yng Nghymru

Gallai Cymru wneud cais i ymuno â'r Cenhedloedd Unedig a sefydliadau rhyngwladol eraill, ochr yn ochr â gwladwriaethau sofran eraill

Byddai telerau ymadawiad Cymru o'r DU, a'r berthynas rhyngddynt ar ôl annibyniaeth, yn cael eu negodi gyda Llywodraeth y DU

Gallai Cymru ddod yn annibynnol heb newid cyfansoddiadol mawr yng ngweddill y DU

Dyfodol Cymru: beth sydd angen i ni ei ystyried?

Mae gan bob opsiwn ar gyfer dyfodol Cymru gyfleoedd a heriau

Mae'r diagram isod yn amlinellu'r meini prawf rydyn ni wedi'u defnyddio i asesu'r cyfleoedd a'r heriau hyn, wedi'u rhannu'n dair thema graidd, a phedair is-thema.

Ar y tudalennau canlynol, rydym yn crynhoi'r cyfleoedd a'r heriau a ystyrir ar gyfer pob thema ac is-thema.

Egwyddorion

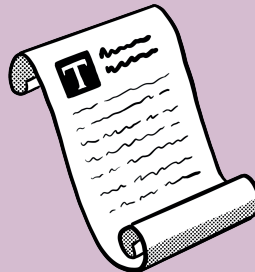
- Atebolrwydd
- Galluedd
- Sybsidiaredd
- Cydraddoldeb a chynhwysiant

Materion Ymarferol

- Dibyniaethau allanol
- Capasiti a chost
- Sefydlogrwydd llywodraeth
- Llywodraeth gydgyssylltiedig

Polisiau

- Cyllid cyhoeddus
- Polisi economaidd
- Sefydlogrwydd economaidd
- Llif pobl a nwyddau

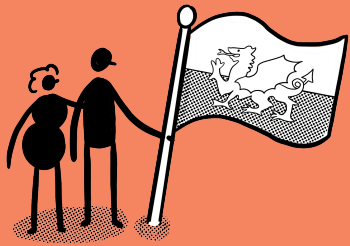
EGWYDDORION

DIOGELU AC ATGYFNERTHU DATGANOLI

DU FFEDERAL

CYMRU ANNIBYNNOL

Atebolrwydd

Galluogedd

Sybsidiaredd

Cydraddoldeb a chynhwysiant

Byddai mesurau i ddiogelu datganoli yn gwella atebolrwydd

Byddai'r cyfrifoldeb dros ganlyniadau fel tloedi a chyflogaeth yn dal i gael ei rannu rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru

Gallai cyfansoddiad ffederal wneud cyfrifoldebau'n gliriach

Mecanweithiau tryloyw ar gyfer datrys anghydfodau rhwng llywodraethau

Cyfrifoldeb am lawer o ganlyniadau'n cael eu rhannu rhwng llywodraethau ffederal a thaleithol

Yn fwyaf clir o ran atebolrwydd dros benderfyniadau

Mae atebolrwydd effeithiol yn dibynnu ar strwythurau craffu a chyfryngau annibynnol

Mwy o gyfle i wneud penderfyniadau yng Nghymru

Byddai rheolaeth Llywodraeth Cymru dros gyfanswm y gwariant cyhoeddus yn dal yn gyfyngedig

Byddai gan y Senedd fwy o reolaeth dros drethi a gwariant ar lefel y dalaith

Byddai cyfyngiadau cyfansoddiadol yn gwella'r galluogedd mewn cysylltiadau rhynglywodraethol

Mae gan ddinasyddion fwy o ddylanwad uniongyrchol dros fwy o benderfyniadau

Cytundebau rhyngwladol yn cyfyngu ar benderfyniadau

Byddai datganoli pellach yn cynyddu sybsidiaredd

Mae gan strwythurau ffederal fecanweithiau clir ar gyfer arfer pwerau ar wahanol lefelau

Eglurder statws ar gyfer pob lefel o lywodraeth

Penderfynu ar sut caiff y pwerau eu rhannu fel rhan o sefydlu'r ffederasiwn

Holl bwerau'r llywodraeth yn cael eu harfer yng Nghymru

Gallai ymaelodi â sefydliadau rhyngwladol yn y dyfodol (ee yr UE) gyfyngu ar benderfyniadau

Cwmpas ar gyfer rhagor o amrywiaeth polisi rhwng cenedloedd y DU

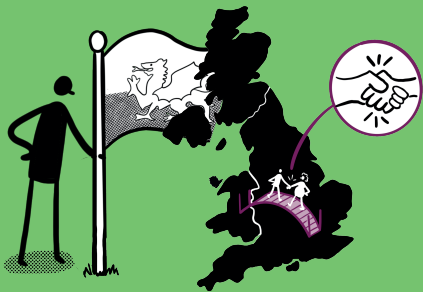
Cadw cydbwysedd cryfach ar ymarfer pŵer, a datrys anghydfodau'n fwy annibynnol, yn helpu i orfodi hawliau

Mwy o amrywiaeth o ran polisi rhwng cenedloedd y DU, yn enwedig petai cymwyseddu cydraddoldeb a chynhwysiant yn cael eu dal ar lefel y dalaith

Mae cyfansoddiad ffederal yn gallu gwreiddio hawliau cydraddoldeb a chynhwysiant, ond penderfyniadau gwleidyddol sy'n pennu hawliau pwy sy'n cael statws cyfansoddiadol

Gallai cyfansoddiad Cymru annibynnol wreiddio hawliau cydraddoldeb a chynhwysiant yn amodol ar ddewisiadau gwleidyddol

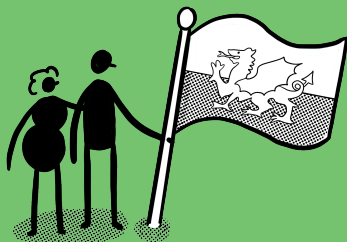
MATERION YMARFEROL

DIOGELU AC ATGYFNERTHU DATGANOLI

DU FFEDERAL

CYMRU ANNIBYNNOL

Dibyniaethau allanol

Capasiti a chost

Sefydlogrwydd llywodraeth

Llywodraeth gydgysylltiedig

Rhaid cael deddfwriaeth yn Senedd San Steffan i ddatganoli rhagor o bwerau

Mwy o rôl i'r Goruchaf Lys o ran diogelu datganoli

Mae system gyllido ar sail anghenion yn fwy tebygol o dalu costau darparu gwasanaethau yng Nghymru

Angen capasiti ychwanegol i arfer pwerau newydd

Cyfyngiadau ar allu Llywodraeth y DU i newid y setliad heb gytundeb

Gall sofraniaeth seneddol olygu bod datganoli yn ansefydlog

Gallai pwerau datganoledig mwy cydlynol, a phrosesau rhynglywodraethol cryfach, olygu llai o wrthdaro rhwng y llywodraethau

Byddai angen cefnogaeth pedair gwlad y DU i'w weithredu

Parhad llawer o gyfrifoldebau a sefydliadau ar lefel ffederal

Efallai byddai angen capasiti polisi, cyllidol ac ariannol newydd pe bai'r cyfrifoldebau'n cael eu rhannu mewn ffordd wahanol

Byddai cyfansoddiad ffederal yn cynnig mwy o sefydlogrwydd gwleidyddol a chyfreithiol

Llai o hyblygrwydd i addasu dosbarthiad pŵer fel y nodir yn y cyfansoddiad

Cyd-sofraniaeth ffurfiol, sy'n creu'r posibilrwydd o gyd-gymhwysedd a rhagor o gydlynid

Byddai angen cytuno ar y telerau ymadael â'r DU gyda Llywodraeth y DU

Cyfle i ddylunio strwythurau a systemau gwahanol

Angen creu sefydliadau newydd i arfer holl gyfrifoldebau'r wladwriaeth gyda heriau sylweddol o ran costau a recriwtio

Cyfle am sefydlogrwydd cyfreithiol a chyfansoddiadol

Byddai sefydlogrwydd yn dibynnu ar ffactorau allanol a pherthnasoedd â gwladwriaethau eraill

Y cwmpas llawnaf ar gyfer cydlynu ac integreiddio gwasanaethau'r llywodraeth yng Nghymru

Gallai'r angen i gynnal teithio trawsffiniol a/neu gytundebau masnach gyfyngu ar opsiynau polisi

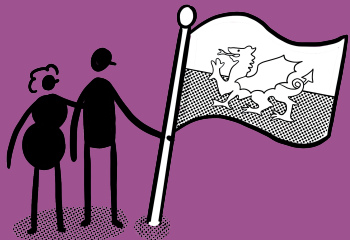
POLISI'AU

DIOGELU AC ATGYFNERTHU DATGANOLI

DU FFEDERAL

CYMRU ANNIBYNNOL

Cyllid cyhoeddus

Gallai system gyllido newydd sy'n seiliedig ar anghenion fod o fudd i Gymru

Byddai mecanwaith cyllido ffederal gyda mwy o wariant yn cael ei ariannu gan drethi lleol a benthycu yn rhoi mwy o hyblygrwydd i'r gwledydd ac i'r rhanbarthau

Gallai hyn gynyddu'r risg ariannol oni bai fod trosglwyddiadau ariannol i liniaru gwahaniaethau rhanbarthol

Byddai angen dewisiadau polisi caled yn y tymor byr-canolig

Y potensial am ddiffyg ariannol sylweddol, ar raddfa sy'n dibynnu ar negodi setliad annibyniaeth

Gall gymryd 20-50 o flynyddoedd i fynd i'r afael â'r problemau strwythurol sy'n sail i sylfaen drethu isel

Polisi economaidd

Gallai system gyllido sy'n seiliedig ar anghenion greu cyfle i fuddsoddi mwy yn seilwaith Cymru

Gallai mwy o ryddid ar drethiant a gwariant alluogi mwy o arloesi o ran polisiâu

System sy'n seiliedig ar reolau ar gyfer dyrannu buddsoddiad yn debygol o fod o fudd i Gymru

Risg o 'ffoi rhag treth' pe bai gan Gymru drethi uwch na Lloegr

Mwy o ryddid i lunio polisiâu macroeconomaidd

Byddai marchnadoedd ariannol, capasiti cyllidol, a chytundebau rhyngwladol yn cyfyngu ar opsiynau polisi

Sefydlogrwydd economaidd

Mae newid esblygiadol yn golygu mwy o siawns o sefydlogrwydd economaidd

Gallai ansicrwydd a negodiadau croes wrth sefydlu ffederasiwn niweidio hyder y farchnad

Dim rhwyd ddiogelwch ar gyfer argyfwng rhyngwladol/ariannol

Marchnadoedd rhyngwladol yn ymateb yn wael i ansefydlogrwydd ac ansicrwydd gwleidyddol, megis yn ystod negodiadau ymadael

Llif pobl a nwyddau

Ffin agored gyda Lloegr, yn hwyluso masnach a theithio personol

Marchnad sengl y DU a ffiniau agored yn debygol o barhau

Byddai symud ar draws ffiniau yn rhan o'r trafodaethau ymadael

Rhyddid i benderfynu ar ei rheolau dinasyddiaeth ei hun